

Література

1. Бюджетний кодекс України: Закон України (документ 2456-VI) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2542-14/ed20110101/find?text=%C1%FE%E4%E6%E5%F2%ED%E5+%E7%EE%E1%EE%E2%27%FF%E7%E0%ED%ED%FF>.
2. Лучко М.Р., Сисюк С.В. Розрахунки та зобов'язання суб'єктів державного сектору. Економіка і управління. 2018. №2(78). С. 125-135.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 128 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2010 р. №1629.
4. Порядок застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі: Наказ міністерства фінансів України від 29.12.2015 р. №1219.

Юлія Судин

Тернопільський національний економічний університет

АНАЛІЗ ВПЛИВУ МЕТОДИКИ ОБЛІКУ ГУДВІЛУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВА

Показники фінансового стану підприємства безпосередньо залежать від динаміки активів компанії. Методи амортизації, способи капіталізації та інші бухгалтерські процеси мають вплив на формування показників фінансової звітності підприємства. Звідси від методики обліку гудвілу залежать показники рентабельності та оборотності активів. Зокрема, необхідно дослідити, як існуюча методика обліку впливатиме на фінансовий стан підприємства.

Щодо варіативності методів обліку гудвілу, то чинним і актуальним є визнання придбаного гудвілу з подальшим тестуванням на знецінення. До 2009 року гудвіл підлягав амортизації, тобто систематично списувався відповідно до терміну корисного використання. Варто зазначити, що залежно від визначеного терміну могла бути короткострокова (протягом року) та довгострокова (до 20 років) амортизація гудвілу. Історія обліку свідчить, що існувала також методика негайного списання без визнання гудвілу активом компанії. Узагальнимо зазначені методики обліку гудвілу (Рис. 1)

Списання гудвілу на витрати зумовлює негайний вплив на прибуток, оскільки витрати значно зростають, прибуток відповідно зменшується. Амортизаційні відрахування характеризуються меншим ступенем впливу на фінансові результати, оскільки вартість гудвілу систематично розподіляється на певний період часу. Щодо актуальної методики тестування на знецінення, то вплив на прибуток відстрочений та непрогнозований.

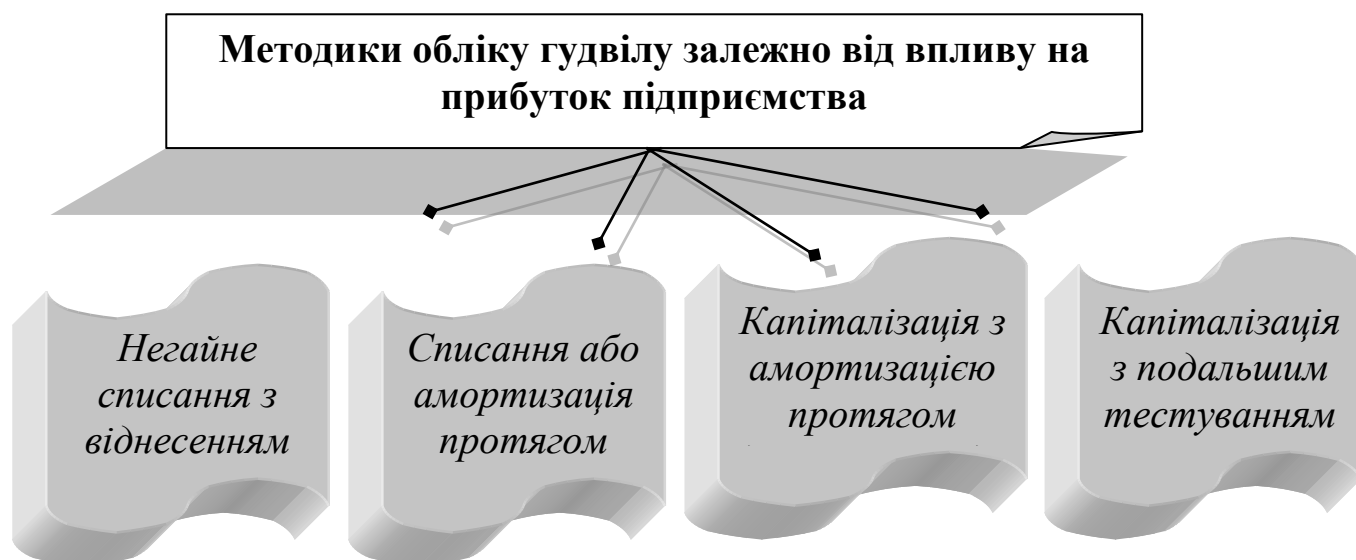

Рис. 1. Варіативність методики обліку гудвілу

Розглянемо детальніше чинну методику обліку гудвілу (капіталізації із подальшим тестуванням на знецінення) з метою аналізу впливу на фінансовий стан підприємства. У міжнародній практиці обліку до 2004 року гудвіл, як і інші нематеріальні активи, регулювалися МСФЗ 38 «Нематеріальні активи», на основі якого було розроблено П(С)БО 12 з однойменною назвою. Відповідно до МСБО 38 гудвіл враховувався за залишковою вартістю в балансі, а термін його корисного використання для нарахування амортизації визначався організацією самостійно. Однак з появою нової редакції МСФЗ 3, в сферу дії якого увійшов гудвіл, амортизація була замінена регулярною переоцінкою.

Варто зазначити, що США, відповідно до US GAAP, відмовились від амортизації гудвілу на користь тестування на знецінення ще у 2001 році. В Україні розглянуті зміни мали місце у 2009 році, коли в Інструкції про застосування Плану рахунків у частині рахунку 19 «Гудвіл» слова «сума нарахованої амортизації» замінили словами «втрати від зменшення корисності». Це свідчило про те, що нарахування амортизації на гудвіл припинялося і бухгалтерам потрібно було здійснювати тестування гудвілу на знецінення відповідно до П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів».

На міжнародному рівні процес тестування на знецінення регулюється МСБО 36 «Зменшення корисності активів», де зазначено терміни:

- амортизація – систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації;
- збиток від зменшення корисності – сума, на яку балансова вартість активу або одиниці, що генерує грошові кошти, перевищує суму його/її очікуваного відшкодування [1].

Для порівняння зазначених методів у питанні обліку гудвілу необхідно виокремити властиві ознаки з метою оцінки переваг існуючої методики обліку. Амортизація передбачає систематичний і прогнозований вплив на прибуток компанії, оскільки за умови визначеного строку корисного використання та методу амортизації величина витрат є визначеною. У питанні тестування на знецінення розмір витрат не може бути визначено, оскільки зменшення корисності активів та гудвілу залежить від факторів контрольованих і неконтрольованих підприємством.

Амортизація проводиться прямолінійним методом і принципових відмінностей між її здійсненням відносно гудвілу та інших активів не спостерігається. Щодо тестування на знецінення, для гудвілу існують певні особливості у методиці його здійснення. Для аналізу впливу зменшення корисності гудвілу на фінансові показники компанії розглянемо особливості здійснення тестування на знецінення відповідно до П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» [2].

Відповідно до згаданого стандарту, повинен бути реалізований принцип обачності. Тобто суб'єкти господарювання повинні здійснювати облік активів відповідно до їх балансової вартості, що не може перевищувати суму їх ймовірної компенсації. Розмір перевищення балансової вартості активу або одиниці, що генерує грошові кошти над вартістю її ймовірного відшкодування, вважається збитком від зменшення корисності активу. Великою очікуваною компенсації є справедлива вартість активу за мінусом витрат на вибуття або вартість зношення активу (більша з зазначених величин).

Отже, тестування на знецінення гудвілу у порівнянні з амортизацією здійснювати доцільніше з наступних причин:

1. Строк корисного використання гудвілу неможливо достовірно визначити, тому жоден з існуючих способів амортизації не можна до нього застосувати.

2. Найважливіша властивість амортизації полягає у відтворенні основних засобів і нематеріальних активів, однак гудвіл не є за своєю природою об'єктом відтворення, тобто амортизація в даному випадку не має логічного обґрунтування.

3. Амортизація створює значні незручності для користувачів інформації компанії, тому що після закінчення часу початкова вартість гудвілу дорівнює нулю. Зазначена особливість зумовлює складність у моніторингу коштів, які було інвестовано в гудвіл при придбанні бізнесу.

Література

1. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів». Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24 грудня 2004 року №817, зі змінами і доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

Володимир Фаріон

Тернопільський національний економічний університет

ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

У сучасних умовах діяльності суб'єктів господарювання одним з найбільш актуальних питань є питання обліку витрат та калькулювання собівартості, оскільки саме ці взаємопов'язані процеси посідають центральне місце в житті кожного підприємства.

В Україні процес калькулювання собівартості продукції регулює П(С)БО 16 "Витрати" у якому визначено загальні засади формування виробничої собівартості продукції [1].

Слід також відмітити, що появу дефініції "калькулювання", пов'язують з зародженням мануфактурного виробництва. Щодо цього М.А. Вахрушина відмічає, що найбільш стрімкий розвиток калькулювання як інструмент оцінки рентабельності товарів, як спосіб подолання конкуренції отримало в умовах промислового виробництва [2, с. 74].

Термін "калькулювання" походить від латинського слова "calculation" — обчислення, яке стали вживати ще у ХІХ столітті.

Калькулювання — це термін, який нині практично завжди вживається поряд з виробничими витратами, бухгалтерським та управлінським обліком витрат на виробництво.

Досить часто в економічній літературі калькулювання собівартості розглядають лише як процес визначення фактичної собівартості виробленої продукції. Насправді, як справедливо зазначає І.А. Аврова, процес калькулювання охоплює набагато ширший спектр робіт та процесів і включає в себе наступні види робіт із розрахунку собівартості:

– продукції, робіт послуг допоміжного виробництва, використаних основним виробництвом;

– проміжних продуктів (напівфабрикатів) підрозділів основного виробництва, використаних на наступних стадіях виробництва;

– продукції підрозділів підприємства для виявлення результатів їх діяльності;

– всього товарного випуску продукції;